

Dunának, Moldvának egy a „hangja”? (Gondolatok egy kellemes kirándulás kapcsán)

Prologus: A Duna menti Vácról elmentünk a Moldva menti Prágába. Esze Tamás Svejkhöz, a derék katonához. Az első indikátor azonnal adódott: A nagy háborúban ki volt jobb katona? A válasz meglehetősen kétértelmű. Svejkh, a pacifista-lógós cseh baka, az átálló ezredek, zászlóaljok valós és virtuális tagjainak egyike. Őket aztán Trianonnál megjutalmazták az önálló Csehszlovákiával. Hogy ki volt **Muhr Ottmár** ezredes, a limanovai oroszán, vagy **Szurmay Sándor** altábornagy, az Uzsoki-hágó védelmezője, a muszka „Gőzhenger” visszagurítója? Jó, ha százan tudjuk a történészeket kívül. A történelem az árulókat jutalmazza, legyen az román, olasz vagy cseh. Persze van kivétel, ilyenek az örmények, akiknek kemény dáda volt az oroszokhoz dezertálásért. (*... és akkor még mélyen hallgatunk arról, hogyan úszta meg az Egyesült Királyság a totális vereséget a Nagy Háborúban!*)

A Nagy Zarándoklat: El Camino Prága

A váciak 5:00-kor, mi pestiek 5:30-kor szálltunk fel a buszra. Zolit, az idegenvezetőt pedig csak Tatabányán vettük fel. Hamar kiderült, hogy Zoli XX. századi erdélyi áttelepült. A '90-es évek közepén, amikor megkapta végre a magyar állampolgárságot, 26 évesen azonnal behívták „szent kötelessége” teljesítése céljából sorállományú katonának a váci Esze Tamás Híradóezredhez. A komiszár, akit akkor már **instruktornak** hívtak, és alezredes bajtárs volt a megszólítása, behívatta őt, és a következőket mondotta volt: „Ha bárki tiszt, tiszthelyettes, tisztos, honvéd részéről diszkrimináció éri azonnal nekem szóljon.” Mivel főhősünk iskolázott és „vén” volt, az eskü letétele után zászlóaljárnoknak licitálták. Az instruktor bajtárs tiltakozott elsőre: „Egy romániai magyart, egy román kémet akartok erre a fontos posztra ültetni, ahol bármilyen titkos információhoz könnyen hozzáférhet?” Még jó, hogy az alezredes urat néhány hónap múlva a HM-be helyezték át, így Zoli a zászlóaljárnok írnoka lett (*Eszes székelyként maszek kávéfőzésből többszörözte meg zsoldját.*)

Sajnos még a diszkrimináció még ma is tombol. Partiumi, vagy székely testvéreinket Romániában izgága magyarnak, Magyarországon pedig még sokan „szőrös talpú románnak” tartják.

Amikor egy kő gazdagnak ízlése is volt

Első megállónk, a dél-csehországi **Lednice** volt, a Dyje partján. Lednice urai 1249-től 700 évig, (*az államosításig*) a Liechtenstein család tagjai voltak, (*akinek utódai még ma is uralkodnak Liechtenstein hercegségben.*) Jelenleg, az újonnan felújított neogótikus kastélyt láthattunk barokk kazettás menyezettel, bútorzattal, képekkel, trófeákkal, könyvtárral és márvány kandallókkal. A kastélyhoz 1835-ben ízlésesen illesztettek egy pálmaházat is. A kastély szomszédságában található a lednicei (*eisgrubi*) híres ménes barokk istálló. A XIX. században alakították ki, és ma is példásan karbantartják a hatalmas angolparkot, melyet 15 halastó sző keresztül-kasul. (*Nyáron ezekben kiránduló hajócskák is közlekednek.*) A park egyik érdekessége a 60 m magas minaret, melyet 1798-ban Liechtenstein Alajos herceg építtetett bosszúból, mert az akkori lednicei községtanács nem volt hajlandó telket eladni számára, egy római katolikus templom építése céljából. „Ha ilyen pogányok vagytok, építettek nektek mecsetet!” – döntött a herceg.

A pálmaház

A minaret

Prága ma

Több órányi buszozás, és több dugó végig bumlizása után megérkeztünk Arany Prága száztornyú városába, a Birodalom egykori Fejébe, a Barokk-városba. A legjobb belvárosi parkoló a pályaudvar mellett található, ahonnan az új központ csak néhány száz méter gyaloglást igényel.

A prágai Főpályaudvar

Ezt a lejtős teret, melyet a Nemzeti Múzeum zár, le Szent Vencel fejedelemről neveztek el. Apját, I. Vratislavot személyesen Szent Cirill és Szent Metód keresztelte meg. Anyja, Drahomira egy pogány törzsi vezető lánya, csak a házasságkötés kényszeréből keresztelkedett meg. Vencel keresztény nevelését apja halála után 921-ben, a nagyanyja, Szent Ludmilla folytatta. Ez nagyon nem tetszett a fél-pogány anyjának, ezért Drahomira megfojtotta anyósát, Ludmillát. Majd 935-ben a kisebbik fiával szövetséges nemesek megölték Vencelt is. Így „kegyetlen Boleszláv”, Vencel öccse lett az új fejedelem. Később I. Boleszláv megbánta bűnét és megkeresztelkedett. Ő csatlakozott Csehországhoz Morvaország, Szilézia és Szlovákia területét. Formálisan elfogadta I. Ottó német-római császár hűbéruralmát, de ténylegesen Prága lett a kormányzati központ. *(A katasztrofális vereséggel végződő, 955-ös Lech mezei csatában, I. Boleszláv egy cseh osztagot vezetett a magyarok ellen.)*

Miután megismertük Szent Vencel történetét, könnyebben eligazodhatunk a lovas szobrot körülvevő alakok között: Szent Ludmilla a vértanúhalál halt nagymami. Vojtech, későbbi Szent Adalbert püspök a Prágán és Budán kívül Krakkóban is térített. *(Ő keresztelte meg magyar Vajkot, aki ezután a mi Szent Istvánunk lett.)* Prágai Szent Ágnes (1205-1282) Ottokár cseh király lánya és III. Béla unokája. Mindegyik vőlegénye meghalt, vagy elállt a házasságtól, *(elképzeltető, hogy milyen „szép és szeplőtelen” lehetett)*. Így aztán Ágnes, a frigy helyett kolostorba vonult. A huszita háborúk miatt Boldoggá avatása 1936-ig elhúzódott. 1989-ben II. János Pál pápa avatta szentté! A negyedik szobor Sázavai Szent Prokopot (971-1053) ábrázolja. Különlegessége, hogy bizánci, tehát ortodox pap, majd szerzetes lett. Rávette Urlik herceget *(aki csak 1034-ben uralkodott)*, hogy keleti típusú szerzetesi kolostort alapíthasson. Itt 1097-ig szláv nyelven folyt a liturgia. Mesébe

illő legendái vannak. Egyikben azzal győzte meg a kolostoralapításról Ulrik herceget, hogy a vizet borrá változtatta. *(Ő volt Krisztus2.)* A másik szerint az ördögöt az ekevas elé kötötte, és árkokat szántott vele. III. Ince nem sokat vacakolt, *(Hiszen, ha az ördöggel szántatott jó HR menedzser lehetett.)* 1204-ben szenté avattatta.

Szent Ludmilla - Szent Vencel - Szent Prokopot - Szent Adalbert

Mielőtt továbbmennénk, mindenképpen meg kell jegyeznünk, hogy Prágában, manapság igen nagy a szabadosság. David Czerny bohém szobrász, a Lucerni komplexumban, egy fordított Szent Vencel szobrot függesztett fel a plafonra, és még nincs börtönben.

Vencel, a király fordítva ül a lován

Václavské náměstí, a cseh közélet mindenkori központja

Itt hirdették ki 1918-ben Csehország függetlenségét, majd Csehszlovákia megalapítását.

Itt hirdették ki 1939-ben a Cseh-Morva Protektorátust, vagyis Csehország a Harmadik Birodalom része lett, mely 1945. március 8-án, tehát Berlinnel együtt szabadul fel, eléggé furcsa módon. Az amerikaiak hiába közelítették meg délről a várost, a demarkációs vonalról hozott megállapodás értelmében csak az oroszok vonulhattak be. Amikor Patton tábornok látta a prágai felkelés szorongatott helyzetét, Eisenhower parancsát figyelmen kívül hagyva delegációt küldött a felkelés vezetőihez. Javasolja, hogy kérjék hivatalosan az amerikai csapatoktól Prága felszabadítását. A kommunista vezetők mindezt visszautasították, ami kb. 5000 cseh hazafi értelmetlen halálába került. Végül is Prágát orosz nemzetiségűek szabadították fel. Andrej Andrejevics Vlaszov tábornok Kievvédője, a moszkvai csata hőse, Leningrádnál német fogságba esett, majd átállt a németek oldalára. Szovjet hadifoglyokból kollaboráns hadsereget szervezett, *(mint Variházy Oszkár a Budai Önkéntes ezredet, csak fordítva)*. A háború végére ez „Orosz Felszabadító Hadsereg” már 1 millió főt számlált. *(A bizalmatlan németek soha nem vetették be őket.)* A Cseh Nemzeti Tanács, mely Prága felszabadítását irányította, kínjában a cseh területen állomásozó vlaszovistákhoz fordult segítségért. Akik aztán Bunjacsenko tábornok vezetésével bevetettek egy hadosztályt. A prágai lakosság nem értette, hogy német egyenruhában, oroszul beszélő katonák lövik az SS egységeket. Így aztán valóban orosz nemzetiségű, német katonák segítettek Prága felszabadításában. *(Vlaszovot és vezérkarát 1946. augusztus 1-jén Moszkvában kivégezték.)*

1968-ban itt lett a szovjet tankok bevonulásával vége a prágai tavasznak, az Alexander Dubček által megálmodott „emberarcú szocializmusnak”. *(Milyen „mázlink” volt, hogy mi végig élhettünk Kádár „legvidámabb barakkjában”.)*

A ’68-as évnek két tragikus emléke is megtalálható a Vencel szobor környékén. Jan Palach, majd Jan Zajcic is tiltakozásul a szovjet megszállásra nyilvánosan elégették magukat. *(Őszintén bevallom, hogy amikor engem is, 22 év után kirúgtak felmerült bennem is a demonstráció Jan Palach-i formája. Aztán utána olvasván, hamar elvettem. Ázsiában ez a módszer szinte rutin, és eredménye pontosan zérus. Akkor meg minek?)*

1989-ben, a „Bársonyos Forradalom” idején innen jelentette be Vaclav Hável és Alexander Dubček, hogy „Vége a kommunista uralomnak!”. *(Az adott időszakban egy hetet töltöttem Prágában. Az egyetlen kellett volna előadást tartanunk a mikroprocesszorokról. Hétfő 10 órakor érkeztünk a repülőtérre. A fogadásunkra kirendelt docens úr közölte, hogy sietnünk kell, mert 11-kor kezdődik a forradalom, és akkor leáll az egész városban a közlekedés. Kicsit csodálkoztunk, de igaza volt. A „Bársonyos Forradalom” 11:00-tól 13:00-ig tartó dudaszóval kezdődött. Minden jármű leállt és dudált, amíg az akkumulátora bírta. Ezt a demonstrációt a kulturális és oktatási intézmények egy hetes sztrájkja követte. Ennek következménye az lett, hogy az egyetemre a sztrájkorség be sem engedtet, valamint nem tudtam megnézni a Nemzeti Múzeum páratlan numizmatikai gyűjteményét sem. Az időt így aztán vendéglők folyamatos látogatásaival múltattuk. Néha megettünk a Vencel és/vagy az Óváros téren 1,70 koronáért egy tüntető gulyáslevest, majd a legközelebbi kocsmába ittunk rá 5 koronáért egy korsó sört. Kizárólag a napi munka után, a polgárok ragasztgattak és tüntetgettek. A kézzel írt, és indigóval sokszorosított plakátokat, röplapokat éjjel a rendőrök békésen letépkedték, majd másnap folytatódott minden. 1989-ben, Prágában nem volt sem xerox, sem fax, sem ékezetes számítógép printer. PC-t sem nagyon láttunk. A Csehszlovák szocializmus igen csak elzárt „barakk” volt.)*

A prágaiak szerint mára a Vencel tér elvesztette eleganciáját. Kaszinók, sztriptíz bárók, neon reklámok, parkoló autók, szuvenires és kristályárus boltok, kolbászárusok csúfítják el, az egykor méltóságteljes környezetet. Egy Czigler nevű pályázó által megnyert 100 millióból a háború előtti időszak visszaállításáról álmodozik. *(Ami a pesti Kossuth téren lassan meg is valósul.)* Legyenek újra elegáns kávézók, méregdrága üzletek és a felsőtízezer lebzseljen itt! Ők tudják? *(Azt azért kötelességem megjegyezni, hogy a Vencel téren egyetlen csövest és egyetlen koldust sem láttam.)*

A Hradzsín és a Prágai Vár

Néha szemerkélő, néha zuhogó eső erősen hátráltatta a kültéri nézelődést, így inkább csak Királyi Palota és a Szent Vitus Katedrális került a szemlélődés középpontjába. A látogatást a legmagasabb ponton, a Strahovi Kolostornál célszerű megkezdeni, mert ebben az esetben egészen a Moldváig csak lefelé kell sétálni. A kolostort 1140-ben I. Vladiszlav alapította premonstreiek számára, majd II. Rudolf bővítette. Híres a könyvtára, és a ma is működő serföldéje van. Lefelé jövet elérünk a Loretto térre. Felső oldalát, a három emeletes, 150 méteres Cernin Palota zárja. 1669-ben kezdték építeni. 1848-tól 1928-ig kaszárnya volt, majd 1932 óta a külügyminisztérium épülete.

A Cernin Palota

Vele szemben látható a Lorettói Szűz Mária temploma, mely magába foglalja az Úr Születésének templomát is. A térről nyíló utcában található az 1600-ban épült reneszánsz Hradzsini Városháza. A Hradzsini térre érve jó időben érdemes lefotózni a Schwarzenberg és Lobkovic Palotát, valamint a barokk Szent Benedek templomot. Aztán jöhet a Toszán, a Martinic, az érseki és a Sternberg palota is. Jelenleg mindegyik valamilyen középület. Esőben mindenre nincs idő. Irány Prága koronája az egykori királyi vár. 1918-ig királyok lakták, azóta a köztársasági elnök rezidenciája. Utóbbi jelenlétét manapság is zászló jelzi. A vár udvarán található a Szent Vitus katedrális. Melynek építését még 1344-ben IV. Károly rendelte el, és csak Szent Vencel halálának 1000. évfordulójára, 1935-re készült el teljesen. A 124 méter hosszú, 33 méter magas gótikus főhajó szerintem aránytalan, túl keskeny. Ezért, legalábbis engem nem fogott meg. A mellékhajóból nyíló 24 kápolna eklektikus, *(vagyis ellentétes, összeférhetetlen tárgyakat, rendező elv nélkül próbálnak összeegyeztetni)*. Kiemelném Nepomuki Szent János barokk ezüst síremlékét, amely maga az őskáosz, és még az utat is elzárja.

Nepomuki Szent János Síremléke

A templomnak jelenleg csak egy kápolnába való orgonája van. *(Szegény Liszt Ferenc nem tudom, hogy most hogyan vezényelné Esztergomi Miséjét.)* Van magyar síremléke is a katedrálisnak. Ez pedig a Zsigmond-kápolna. Itt nyugszik **Báthory Zsigmond** erdélyi fejedelem, aki 1602-ben lemondott címéről és haláláig, 1613-ig csehországi birtokán élt.

A „csúcs” magyar emlék, Nagy Lajos ajándéka IV. Károlynak 1373-ból, a vár harmadik udvarán álló **Szent György szobor**, Kolozsvári György és Márton alkotása. *(1896-ban két másolat is készült a lovas remekműről. Egyiket a budai Halász bástya tövében, a másikat a kolozsvári református templom előtt helyezték el. Mind a három nagyon ott van!)*

A prágai vár legbájosabb, ezért még esőben is kihagyhatatlan színfoltja az **Arany utcácska**. 1541-ben épült, a várfalhoz tapasztva, mint a fecskék fészke. Lakosai katonák és várcselédek voltak. Az eredeti állapotba visszaállított házacsákban jelenleg trafik, ajándékbolt, papírüzlet, kiállító szobácskák találhatóak. Az utca végét, az 1496-ban épült Daliborka torony, vagyis a várbörtön zárja. *(Szmétana még operát is írt róla.)*

Sárkányölő Szent György

A vár és a Moldva között található a „Kisoldal” elnevezésű városrész, melyet 1257-ben még II. Ottokár emelt szabad királyi várossá. A Kisoldal Prága Budája, azzal a különbséggel, hogy a Moldva baloldalán fekszik. *(Míg Buda a Duna jobb partján terpeszkedik.)* IV. Károly, majd II. Rudolf és II. Mátyás sokat tett a Kisoldal felvirágoztatásáért, de a Fehér-hegyi csata, 1620 után, amikor az uralkodók Bécsbe költöztek a Kisoldal „elzüllött”. Ma egy bájos, élő építészetimúzeum.

Úgy látom, a fejekben muszáj rendet rakni, tehát jöjjenek a cseh királyok!

Csehország királyai

A Premysl-ház tagjai kezdetben fejedelmek, majd 1085-től királyok, de csak 1212. után, I. Ottokártól örökletes a királyi cím.

A dinasztiaalapító I. Borijtól *(872-től)* II. Vratiszlávig *(1085-ig)* 13 fejedelem is uralkodott. Ebből csak kettő érdekes, akiket már említettem is. I. Szent Vencel *(921-935)*, aki aztán öccse meggyilkolt, és I. Kegyetlen Boleszláv néven *(935- 967)* uralkodott. A következő 26 király nem örökletes címen, hanem valakinek a hűbéreseként uralkodott. I. Ottokár *(1197-1230)* tette 1212 örökletessé a cseh királyi trónt.

Az utolsó Premysl király, III. Vencel is megér egy „misét”. 1289-ben született, II. Vencel fiaként Prágában. Szép unokája volt III. Béla, és ükunokája IV. Béla magyar királynak. Így aztán III. András az utolsó Árpád házi király 1301-es halála után, *(Mivel apja II. Vencel nem akar magyar király is lenni a cseh és lengyel mellé.)* 12 évesen Őt koronázták Székesfehérvárott, a Szent Koronával, a kalocsai érsek által, illegitim magyar királlyá, László néven. *(A hiba, hogy nem az esztergomi érsek koronázta.)*

Kezdetben Károly Róbert, a pápa kedvence is illegitim magyar király volt, *(mert nem a Szent Koronával kenték fel.)* 1305-ben II. Vencel meghal, ezért 15 évesen III. Vencel automatikusan cseh és lengyel király lesz. Így aztán már nem érdekelte a magyar korona, 1305. október 9-én Brünnben ünnepélyesen lemondott róla. Koronát azonban, bosszantásképpen nem Károly Róbertnek, hanem Bajor Ottónak adta, akinek IV. Béla volt a nagyapja. Ottó, a nagyfaterra való tekintettel V. Béla néven lett magyar illegitim király. *(Őt sem az esztergomi érsek koronázta.)*

Szerencsétlen, 16 éves, III. Vencelt két országnak is legális királyát Olmützben, az árnyékszéken ültében gyilkolták meg. Ezzel a királygyilkossággal, 400 éves uralkodása után kihalt a Premysl-ház. *(Mindezt olvasván, otthon azonnal kicseréltem a zárat a toaletteken.)*

A következő három cseh uralkodó a német házak tagja volt, majd következett a Luxemburg-ház. Ennek második királya a már sokat emlegetett IV. Károly *(1346-1378)*, aki német-római császár is volt egy személyben. Prága szinte mindent neki köszönhet. Új városrészek, új világi és egyházi épületek, új utcák, terek, Visegrád átépítése, Európa máig legjobb kőhídja és 1348-ban megalapítja Közép-Európa leghíresebb egyetemét: a Karolinumot. IV. Károly gótikáját hívjuk ma is Észak-Rómájának. *(A leírtak természetesen német-római, tehát „EU-s” pénzből épültek, mint manapság is.)* Mindezt a cseh nép képtelen volt értékelni, *(mint I. Ferenc József alatt is.)* Így aztán IV. Károly kisebbik fia, a magyar király és német-római császár, Zsigmond uralkodásának első évében, 1418-ban kitört a huszita háború *(melynek értékelésére egy külön fejezetet szánok.)*

IV. Károly

Mindezek következtében 1420 és 1436 között interregnum volt a cseh trónon. Végül is Zsigmond 2x2 évet uralkodott Csehországban 1419-1420 és 1436-37 között. Őt Albert (1437-39) követte a cseh trónon, aki egyben magyar és német király is volt. Albert, Szendrő vára sikertelen felmentése után, úton hazafelé poroszkált. A csata után kapott vérhasban aztán Neszmélynél meghalt. Fia, László még csak néhány hónap múlva született meg, tehát V. László „utószülött” volt. Azonnal megkoronázták Komáromban, még karon ülő korában, mivel anyja ellopatta a koronázási relikviákat a Visegrádi Vár kincstárából. V. László helyett, 13 éves koráig Podjebrád György uralkodott, mint régens.

V. Utószülött László korai halála után, *(akit 1457-ben, 17 évesen megmérgezték)* Podjebrád György lett az első igazi cseh, huszita király, 1458 és 1471 között. Nevéhez fűződik Hunyadi Mátyás fogsága és első házassága. Bátyja, Hunyadi László 1457-es, budai lefejezés után Mátyás Prágába, Podjebrád György fogságába került. *(Ahogy azt Arany János is versbe foglalta:*

Szilágyi Örszébet / levelét megírta;/ Szerelmes / könnyével / Azt is telesírta.//

Fiának / A levél, / Prága városába / Öröm hírt / Viszen a / Szomorú fogságba:)

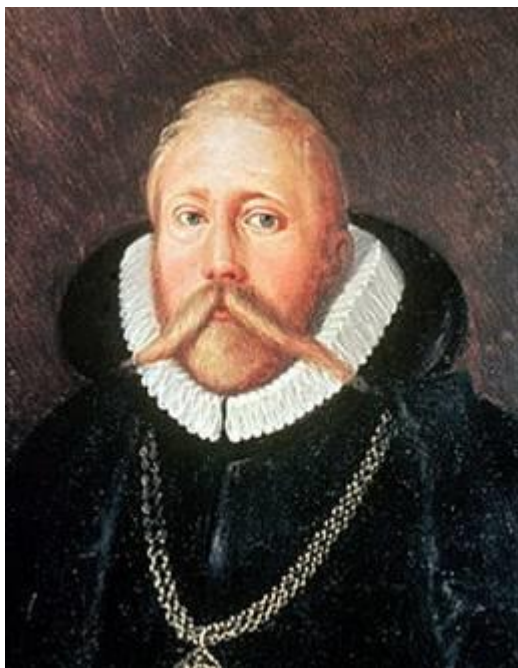
György király csak úgy engedte el 1458-ban Mátyást, ha váltságdíj mellett aláír egy kötelezvényt, mely alapján lányát, Katalint feleségül veszi. Szabadulása után Mátyást, a legenda szerint a Duna jegén királlyá választották, majd 1464-ben Székesfehérvárott, legitím módon meg is koronázták. Őt 1458-tól 1490-ig számítjuk magyar királynak.

Mátyás betartotta a szavát, és 1463-ban feleségül vette a 13 éves Podjebrád Katalin. Mivel Mátyás valószínű pedofil volt, el is hálták az esküvőt, melynek következtében szerencsétlen gyermek-lány teherbe is esett. 1464-ben aztán Ő is és gyermeke *(egy kisfiú is)* belehalt a szülésbe. *(Jó lenne végre tisztázni, hogy a nagy és igazságos Mátyásnak ezért nem tudott első felesége utódot szülni, mert még éretlen volt arra, hogy kihordja. Úgy látszik, a művelt-renaisszánsz erkölcsökben megengedett volt a pedofília.)* Mátyás bánatában elfoglalta volt apósa, a huszita király Podjebrád György birodalmából Morvaországot és Sziléziát, így aztán 1469-től haláláig cseh király is volt, az elfoglalt területeken. *(Fura, hogy a többi cseh területen, mindvégig más volt a felkent uralkodó. Mátyás, hatévi búslakodás után, Bécsben felcsípte Edelpeck Borbála polgárlányt, elhozta Budára királyi ágyasnak. Szerelmük gyümölcse 1473-ban született, aki törvényesítve a Corvin János nevet kapta. Ezután, mint ki jól végezte dolgát megkérte I. Ferdinánd király 19 éves lányát, Aragóniai Beatrixot, és 1476 feleségül is vette. Gyermeük nem született. Azért, hogy szeretett Borbálája se búslakodjon, feleségül adta Fridrich von Euzersdorffhoz.)*

Mátyást a magyar és cseh trónon is II. Ulászló követte egészen haláláig, 1516-ig. Az Ő fia volt II. Lajos, akit 10 éves korában koronáztak magyar és cseh királlyá, majd 20 évesen hősi halált halt a mohácsi csatában. II. Lajos korán, 3 hetes korában elvesztette édesanyját, így aztán annak komornája istápolta egészen a király haláláig. Mivel Wass Angelitha precíz tanító néni volt, a szerelem művészetébe is bevezette, még házasságkötése előtt Lajost. *(Mindebből következik, hogy míg Mátyás, az igazságos pedofil, addig II. Lajos, a szerencsétlen gerontofil volt, és akkor még a romlott római erkölcsökről hablatyolunk?)* Meg is lett a „tanító nénivel” folytatott szerelem gyümölcse, az 1521-ben született, soha nem törvényesített Wass Jánoska. Ő kárpótlásként édesanyja haláláig, évi 32 Ft árvasági segélyt kapott a kincsestártól. Különben, virtuóz lantosként tengette életét. *(Legismeretlenebb balladája: „Édesapám a Csele-patakban halva”.)*

II. Lajos halálával a Jagello-ház is kihalt, mind cseh, mind magyar honban. Következett hat Habsburg-háziuralkodó mindkét országban és a német-római császári trónon is. Ezek között II. Rudolf (1576-1611) és II. Mátyás (1611-1619) félve a török ostromoktól Bécsből Prágába tették át székhelyüket. A német-római császárság jövedelméből megint dőzsi-habzsi volt Prágában. II. Rudolf több kiváló művésszel és tudóssal vetette magát körül. Közöttük volt **Tycho Brahe** dán csillagász és **Johannes Kepler** német matematikus, csillagász és optikus. Utóbbi a Grazi Egyetemen is tanított

matematikát és csillagászatot, majd 1600-ban Tycho Brahe, II. Rudolf császár udvari csillagászának asszisztense lett. Jó kiegészítették egymást: Brahe kiváló megfigyelő, gyenge matematikus, Kepler kiváló matematikus, de rövidlátó volt.

Tycho Brahe

Johannes Kepler

Brahe kezdetben horoszkópkészítésből élt Lipszében, és 1566-ban megjósolta I. Szulejmán halálát. (*Ami be is jött Szigetvár ostroma közben.*) Mivel hihetetlen goromba, fennhéjázó és rátarti volt, lenézte a többieket, az unokatestvére egy párbajban levágta az orrának egy darabját. Brahe arany, ezüst és réz keverékéből „bőrszerű” mű orrot csináltatott magának. 1575-ig német honban, majd koppenhágai egyetemen dolgozott. II. Frigyes halála után pénzügyileg ellehetetlenült, ezért 1599-ben elfogadta II. Rudolf prágai meghívását. Átszállította Dániából műszereit. 1601-ben megbetegedett, halálos ágyán Keplerre bízta táblázatait, aki ezekből matematikusként mindent kihozott. Így aztán Keplerről nevezték el a három alapvető csillagászati törvényt is.

Újabb kutatások (*vagy az összeesküvés elmélet szerint*) Kepler mérgezte meg Tychot, majd ellopta összes mérési eredményét. (*A bizonyításra fel fogják nyitni az Óvárosi téri Tyn templomban található Tycho Brahe sírt.*)

II. Rudolf és II. Mátyás császárok uralkodása alatt hiába dőlt Prágába a sok „EU-s” pénz, a cseheknek ez is kevés volt, 1618-ban fellázadtak. A Hradzsín ablakán kidobták a császár követeit. (*Ez lett a 30 éves háború kiváltó oka.*) 1620-ban a csehek döntő vereséget szenvedtek a fehérhegyi csatában. A felkelés elbukott. A Habsburgok eltörölték a Cseh Királyságot, és 300 évre, 1918-ig Csehország a monarchia örökös tartománya lett. (*A „haragszomrád”, még a XX. század elején is tartott, mivel Ferenc József császár nem volt hajlandó Prágában elmenni a saját megkoronázása céljából sem.*)

II. Rudolfnak nem születtek törvényes gyermekei, igaz felesége se volt. Attól rettegett, hogy gyermeke fogja letaszítani a trónról. Tévedett, mert miután megháborodott, öccse, II. Mátyás tette ezt. Természetesen Ő is adott a „módira”, tehát királyi ágasokat alkalmazott. Igaz, hogy többségük fiatal, babaarcú keménycombú apród (*fiúcska*) volt.

Az ablakon kihajigálósdi tipikus cseh szokás. Szóljon erről a következő fejezet!

Defeneztráció, ablakon való kidobás. A cseh specialitás.

Zsigmond, mint magyar és római király 1414-ben összehívta a konstanzi zsinatot, ahol először sikerült egész Európát egy asztalhoz ültetnie. Az első megtárgyalandó probléma az egyházszakadás volt, hiszen akkor éppen három pápa „fújta a passzát szelet”. Végül sikerült mindhármat lemondatni és helyükre V. Mártont megválasztatni.

A második kérdés az egyház megreformálása lett volna. A reform elképzelésekről a cseh **Husz János** professzort hallgatják meg először. Az Ő elképzelései annyira felizgatják a püspököket, hogy szerencsétlen pacifista reformátort 1415-ben máglyára küldték.

Hitszónokuk, csapdába csalása és halála kapcsán követői szervezkedni kezdtek Prágában. Törvény előtti egyenlőséget és vallási reformokat követeltek. 1419. július 30-án elfoglalták az új városházát, és az ablakon kidobálták a katolikus tanácsnokokat, akik kihegyezett karokban lelték halálukat. Ezzel a defeneztrációval egy véres, csaknem 15 éves háború vette kezdetét. Már az első csatában is Jan Zsizska, a zseniális huszita hadvezér csapatai, 1420. július 24-én ronggyá verték Zsigmond kereszteseit.

A második kihajításra 1618-ban került sor. *(Kevés volt a cseheknek a II. Rudolf és II. Mátyás által biztosított „dőzsi-habzsi”).* A császár három követét kidobták a királyi palota ablakán, és ezzel kezdetét vette a 30 éves háború. *(A kidobottaknak óriási szerencséjük volt, mert 18 méteres zuhanás után egy szemétdombra estek, ahonnan sikerült elmenekülniük.)* A defeneztráció első évfordulóján 27 protestáns vezetőt fejeztek le. Fejüket egy évre a Károly-hídra tűzték ki közszemlére. A 30 éves háború alatt Csehország lakossága 3 millióról 900.000-re csökkent, valamint területének háromnegyed részét jóvátétel gyanánt lefoglalták. A protestánsokat kiszorították, és helyüket német bevándorlókkal töltötték fel. *(Volt honnan tanulnia **Benes** bácsinak!)*

Valahonnan innen dobták ki a császár követeit

Az eddigi utolsó defeneztrációra 1948-ban, a kommunista hatalomátvétel után néhány nappal került sor. A Cernin-palota egyik ablakából kidobták **Jan Masaryk** külügyminisztert *(Tomas Masaryk professzor elnök fiát, akinek Husz János volt a példaképe.)*. A mocsokság az, hogy Benes Londonban Jan Masarykkal együtt alakította meg az ideiglenes cseh kormányt.

A felmerülő kérdés triviális: Mikor és ki lesz a következő kidobandó? Prágában, a többi Kelet-Európai országhoz képest jólét van. Ismét mindent a németeknek köszönhetnek. Ennyi eddig is elég volt egy-egy kidobáshoz.

Zsizska, a huszita Esze Tamás

Próbáljunk először arra a kérdésre válaszolni, hogy mit mondhatott Husz János a konstanzi zsinaton, amin a résztvevő püspökök annyira felbőszültek, hogy azonnal máglyára küldték a dékán urat. *(Még Isten után az első, a német-római császár sem tudta ezen céljától eltántorítani a klérust.)*

A mérsékeltébb pártnak a „kelyheseknek” csak egyszerűbb kívánságaik voltak:

- Isten ígését szabadon, nemzeti nyelven prédikálhassák!
- Az úrvacsorát mindkét szín alatt *(kenyér és bor)* szolgáltatassák ki! Itt János 6:53-ra hivatkoztak: „Ha nem eszitek az Ember Fiának testét, és nem isszátok az Ő véré, nincs élet bennetek. Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, örök élete van annak, és én feltámasztom azt az utolsó napon.” *(Ha a szöveget szó szerint vesszük, akkor mivel csak a papok itták a misebort, csak ők fognak feltámadni.)*
- A papságtól a világi javakat kobozzák el! A papság térjen vissza az apostoli szegénységre! *(Na, ettől rágtak csak be igazán az arany gyűrűs, aranyláncos, túlságosan is jól táplált püspök atyák.)*
- A papságot ellenőrizték szigorúbb fegyelemmel. *(Még csak ez hiányzik, meg egy púp a hátunkra? – pusmogták az atyák.)*

A konstanzi zsinat már az oltáriszentség két formáját is elutasította. Eretnekségnek nyilvánította, és felszólította a megtisztulásra a cseh és morva népet. *(A további két ponton meg teljesen kiakadtak, ezért Husz ballagott a máglyára.)*

Husz János

Cseh- és Morvaország közel 500 főnemese kijelentette, hogy „A mi földünkön nincsenek eretnekek!” Majd hamarosan egy a pápaság, majd a papság ellenes forradalom söpört végig az országon, mely több mint 15 évig tartott.

Volt a mozgalomnak egy radikálisabb szárnya is, melyet Jan Zsizska a harcedzett, félszemű kiváló katona vezetett. Mivel ők a Tábor hegyen sáncolták el magukat, a „Táboriták” nevet kapták. A táboriták meg voltak győződve, hogy Jézus Krisztus hamarosan visszatér a Földre.

Nézzük a táboriták tanait:

- Az összes hagyományos szertartást, és minden istentiszteleti formát jelképeivel együtt el kell törölni! Így a templomokat, oltárokat, papi ruhákat, szentedényeket, kántállást és a böjtöket is!
- Az oltári szentségeket egyszerű kenyér és rendes bor formájában, egyszerű asztalról kell felszolgálni, ahol a résztvevők hétköznapi ruhában fésületlenül jelentek meg!
- A gyermekeket szenteletlen vízzel kell megkeresztelni minden, ceremónia nélkül, majd utána azonnal az úrvacsorához járulnak, melyet kenyér és bor képében kapnak meg.
- A titkos bűnmegvallást el kell törölni! Még a halálos bűnöket is **nyilvánosan kell megvallani!** (*Jelenleg a homoszexuálisoknál ez a coming-out.*) Ezzel a Tisztítótűz, a szentek imádata, a lakomák és a böjtölés megszűnik.

Mindezeket a „borzalmakat” meghallva a pápa keresztes hadjáratot hirdetett a táboriták ellen. Balszerencséjére Jan Zsizska zseniális vezető volt. 13 nagyobb és több mint 100 kisebb ütközetéből egyet sem veszített el. Csapatának zöme iskolázatlan földművesből állt. Így aztán fő fegyverük a cséphadaró volt. (*Zsizskát a hadtörténészek a világtörténelem legnagyobb hadvezérei közzé, mint Nagy Sándor, Africanus Scipio, Alexander Szuworov... sorolják.*)

Zsizska több harcászati újítást is bevezetett. Ilyen, a mobil erőd, vagyis a szekérvár (*Ezt még IV. Béla Muhinál rosszul alkalmazta.*). A tábori tüzéséget is ő használta először, addig csak vártüzérség volt. A pisztoly használata is az ő idejében kezdődött el.

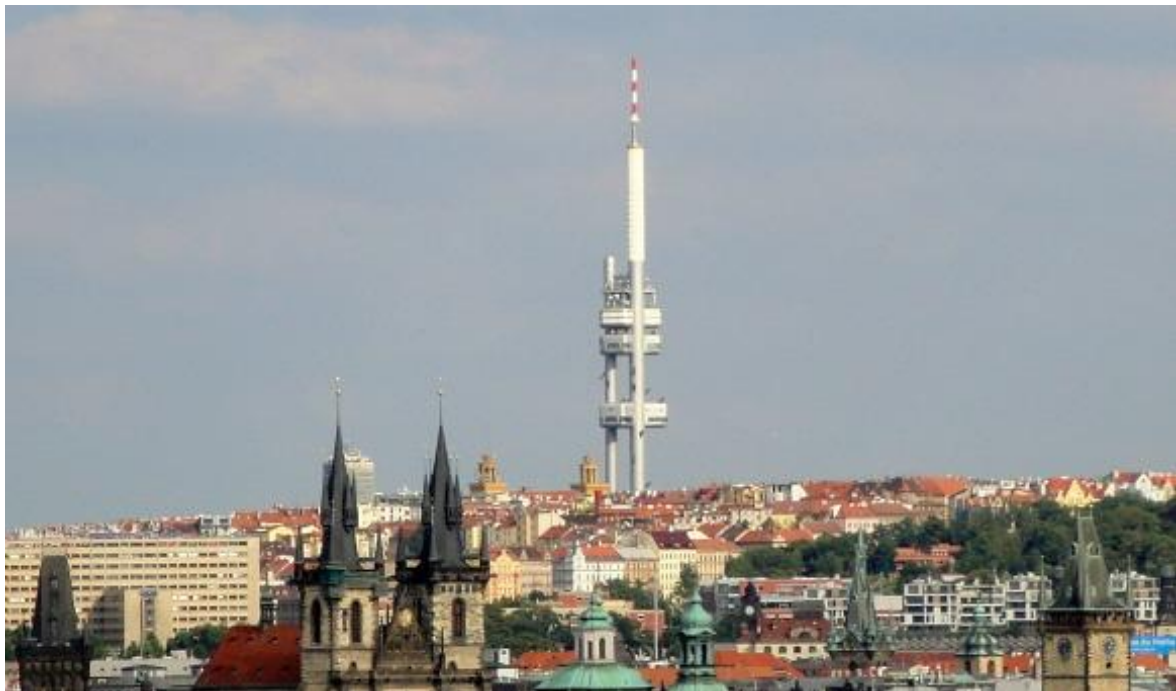

Zsizska a lován

Annak ellenére, hogy Raby várának ostrománál Zsizska a másik szemét is, nyíllövés következtében elvesztette, továbbra is mindig győzelemre vezette az ütközeteket. *(Egy kis kocsin vitték, és alvezérei útbaigazítása mellett vezényelte a csapatait.)* Pribyslav ostrománál 1424. okt. 11-én pestisben halt meg. Mivel katonái apjuknak tekintették, hadtestét ezután „Az Árváknak” nevezték. *(Kötelességem leírni, hogy ellenfelei leírásaiban szörnyű bosszúiról, és értelmetlen kegyetlenségeiről adnak számot, így aztán Zsizska méltó példaképe lehetett volna Esze Tamásnak.)*

Tanulságos Zsizska utóélete is. A II. világháborúban egy szlovák és egy jugoszláv partizánalakulat is az ő nevét vette fel. *(Ha a szunniták ismerték volna, akkor valószínű az Iszlám Államnak Zsizskanisztán lenne a neve.)*

1881-ben, a Zsizskáról elnevezett Zsizskov falut független városnak kiáltották ki, majd 1922-ben Prágához csatolták, mely városnegyed ma is ezt a nevet viseli. Itt van Zsizska 20 méter magas, 16,5 tonnás bronz lovas szobra, valamint az 1989-ben átadott Zsizskov televízió adótorony is. Utóbbi egy kilövésre váró Szojuz rakétára hajaz, ezért Bajkonur lett a beceneve. Prága fő bohémja, David Czerny néhány felfelé kúszó fekete babákat helyezett el rajta.

A Zsizska torony

A fő attrakció azonban, a Vitkov domb lábánál, a Husitska utcában található, U vystrelenyho ora nevű kocsmá. Ez Zsizskára emlékezvén, a „**Kocsma a kilőtt szemhez**” elnevezéssel büszkélkedik. *(Sajnos utunk során ide nem jutottunk el.)*

Epilógus: Itt a végén illene állást foglalni a címben megfogalmazott kérdésben, vagyis „Dunának, Moldvának egy-e a hangja?” Elmondanám, saját, tehát abszolút szubjektív véleményemet.

- Náluk nem jártak sem a tatárok, sem a törökök. Mi védtük meg Nyugat-Európát hatalmas vér és anyagi áldozatok árán.
- Igaz, hogy nálunk szerényebbek voltak a vallási háborúk. A husziták csak néhányszor rabolták végig a Felvidéket.

- Náluk volt a 30 éves háború, nálunk meg a Rákóczi féle, az 1848/49-es és az 1956-os forradalom és szabadságharc. (1968-as „prágai tavasz” nem nevezhető sem forradalomnak, sem szabadságharcnak.)
 - Az I. világháborúban ők lógósak és árulók voltak, mi meg elvéreztünk. Majd Trianonnál ők önálló országok, mi meg ország és lakosság csonkítást kaptunk.
 - A benesi köztársaság demokratikusabb volt, mint a Magyar királyné nélküli királyság.
 - II. világháború alatt őket megszállták és nem vettek részt a harcokban. Mi több százezer katonát és civilt veszítettünk. Ők „csak” 300 ezer civilt, többségében zsidót veszítettek.
 - Budapestet tönkrebombázták, és közel kéthónapos ostrom volt. Náluk nem volt bombatámadás, és maximum 5 napig tartott az ostrom.
 - A II. világháború után visszaállt a trianoni diktátum, és mindkét ország szovjet megszállásban szenvedett.
 - Mi voltunk a „legvidámabb barakk”.
- És most, 2015-ben?
- Magyarország területe kb. 20%-al nagyobb.
 - A csehek kb. 5%-al többen vannak.
 - A csehek egy főre jutó GDP-je kb. a **duplája** a miénknek.
 - A **HDI** (*Humán Fejlesztési Index*) mindkét országban magas, de a csehek **28.**-ak, mi pedig „csak” **43.**-ak vagyunk a világ rangsorban.
(A HDI összetevői: Várható élettartam, iskolázottság, és az életszínvonal, amely a vásárlóerőből és az egy főre jutó GDP-ből tevődik össze.)

Ezek után a kérdésre a válasz:

Dunának, Moldvának nem egy a hangja!

Hogy mindez miért van?

A válasz triviális: Berlin, Európa jelenlegi gazdasági centruma sokkal közelebb van Prágához, mint Budapesthez.

Budapest, 2015. május 1-jén (*A Munka Ünnepe*n)

dHLF